

Plans d'emergència i d'autoprotecció

ÍNDEX

1. Introducció	3
2. Normativa	4
3. Definicions	6
4. Pla d'emergències i evacuació	8
5. Pla d'autoprotecció	19
6. Propostes d'acció sindical	23
7. Annex I: llista de control no exhaustiva	28
8. Annex II: plans d'emergència municipals o autonòmics	31

DL: B 17329-2024
setembre del 2024

amb el suport de:

a la feina **cap risc**

Generalitat
de Catalunya

1. Introducció

L'article 20 de la Llei de prevenció de riscos laborals (LPRL) obliga els empresaris i empresàries a identificar les possibles situacions d'emergència que es poden donar, en funció de les característiques de l'empresa, i a disposar dels mitjans i de les mesures adequades per evitar-les i per fer-hi front quan succeeixin, perquè quedin controlades de manera ràpida i eficaç. Per fer-ho, s'ha de tenir en compte la tipologia de les instal·lacions, els treballs que s'hi duen a terme, les persones que les ocupen i les seves característiques.

Tot i que aquest article 20 no especifica ni concreta els recursos, els mitjans i les mesures que s'han de tenir ni com s'han d'organitzar, normalment es defineixen i es preveuen en un document anomenat **pla d'emergències**, i s'haurien d'incloure també al [pla de prevenció de l'empresa](#).

En conseqüència, amb la finalitat de protegir i salvaguardar la seguretat de les persones ocupants de les seves instal·lacions, totes les empreses (independentment de la seva grandària) han d'adoptar les mesures oportunes i designar i atribuir funcions, eines i facultats a les persones que han d'actuar en cas d'emergència o d'evacuació.

D'altra banda, moltes empreses es veuen obligades a tenir un **pla d'autoprotecció**, en funció del grau de perillositat de la seva activitat, ja sigui pel procés productiu en si mateix o per les matèries primeres que s'hi manipulen, la ubicació del centre de treball o el nombre de persones treballadores que l'ocupen. En aquest casos, s'aplica la normativa específica de seguretat pública i protecció civil, matèries per a les quals Catalunya ha assumit competències, de manera que és d'aplicació la normativa autonòmica, així com la de les administracions locals.

L'objectiu d'aquest full informatiu és donar a conèixer a les persones treballadores en general i als delegats i delegades de prevenció en particular les informacions, els criteris i els aspectes fonamentals d'aquests dos tipus de documents sobre emergències que poden existir a les empreses perquè puguin realitzar les tasques sindicals als seus centres de treball i participar activament en la prevenció de riscos laborals, incloent-hi també pautes per realitzar la coordinació de les activitats empresarials en aquesta matèria i supòsits relacionats amb la crisi climàtica i la introducció de noves energies i tecnologies que poden fer necessari actualitzar els plans d'emergència ja existents.

Aquesta activitat ens permetrà contribuir al desplegament de l'objectiu 6 de l'[Estratègia espanyola de seguretat i salut en el treball 2023-2027](#), en relació amb la línia d'actuació 5, sobre el desenvolupament de la cultura i la integració preventiva a les empreses, així com els objectius 2 (línia d'actuació 4.2, referent a les accions de suport, assessorament i sensibilització per facilitar a les empreses la gestió de riscos de les transicions climàtica, ecològica i demogràfica) i 3 (línies 2 i 3, relatives a la integració de la prevenció i la millora de la formació a les pimes).

2. Normativa

La normativa i les competències en matèria d'emergències són diverses i pertanyen a àmbits diferents. D'una banda, hi ha tota la legislació d'àmbit laboral pròpia de la prevenció de riscos i, de l'altra, la normativa relacionada amb la protecció civil i la seguretat pública, per a la qual existeixen competències a escala estatal, autonòmica i també de les entitats i administracions locals, les quals poden establir normes sobre la matèria que explicitin o concretin més la legislació estatal.

D'àmbit laboral

- [Llei 31/1995](#), de 8 novembre, de prevenció de riscos laborals.
- [Reial decret 39/1997](#), de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció.
- [Reial decret 486/1997](#), de 14 d'abril, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut als llocs de treball.
- [Reial decret 171/2004](#), de 30 de gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials.
- [Reial decret legislatiu 5/2000](#), de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social.

Seguretat pública i protecció civil

- [Reial decret 393/2007](#), de 23 de març, pel qual s'aprova la Norma bàsica d'autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que poden donar origen a situacions d'emergència. Derogat pel [Reial decret 524/2023](#), de 20 de juny, pel qual s'aprova la Norma bàsica de protecció civil, tot i que la Norma bàsica d'autoprotecció continuarà aplicant-se fins que sigui aprovat el nou instrument de planificació que la substitueixi.
- [Llei 4/1997](#), de 20 de maig, de protecció civil de Catalunya, en la qual es regulen les actuacions destinades a establir les mesures d'autoprotecció i els mitjans personals i materials necessaris per poder afrontar situacions de risc i emergència a les empreses, entitats o organismes que poden resultar afectats de manera especial per situacions de greu risc col·lectiu.
- [Decret 30/2015](#), de 3 de març, pel qual s'aprova el catàleg d'activitats i centres obligats a adoptar mesures d'autoprotecció i es fixa el contingut d'aquestes mesures.
- [Reial decret 513/2017](#), de 22 de maig, pel qual s'aprova el Reglament d'instal·lacions de protecció contra incendis.
- Legislació específica:
 - Legislació autonòmica o local: hi pot haver ordenances municipals o normatives específiques que regulin les actuacions en cas d'incendi o davant determinades situacions d'emergència.

gència, en funció del tipus d'activitat o de la superfície ocupada (veure l'annex II d'aquest document).

- Sectors específics: alguns sectors disposen de normativa específica en relació amb la prevenció d'incendis (per exemple, establiments turístics, sanitaris, centres escolars, espectacles públics, etc.). Així mateix, hi ha diverses activitats que poden ocasionar accidents greus per a les quals hi ha diverses normes (fabricació, utilització, transport i emmagatzematge d'explosius o d'altres substàncies perilloses, etc.).
- A més, caldrà tenir present si el centre de treball compleix amb el marc normatiu bàsic que regula les exigències que han de complir els edificis en relació amb els requisits bàsics de seguretat (codi tècnic de l'edificació).

Per saber si pot haver-hi alguna normativa específica aplicable a la teva empresa és important analitzar el contingut de les avaluacions de riscos corresponents als diversos llocs de treball, ja que aquesta informació ens donarà una idea de quines són les feines, les tasques, les substàncies o els procediments que requereixen una actuació més protocol·litzada.

Per tant, és de gran importància sol·licitar a l'empresa la còpia íntegra dels documents següents:

- El pla de prevenció.
- Les avaluacions de riscos realitzades.
- La planificació de l'activitat preventiva.
- La coordinació de les activitats empresarials.

3. Definicions

Emergència: accident o situació inesperada que genera un perill i requereix una actuació immediata per evitar danys a persones, béns i medi ambient. Segons les circumstàncies, pot suposar un risc greu d'àmbit col·lectiu, catàstrofe o calamitat pública. Alguns exemples d'emergència poden ser: incendi, explosió, fuga de productes perillosos, inundació, amenaça de bomba o allaus, entre d'altres, tot depèn del tipus d'empresa, l'activitat, les característiques i els riscos avaluats.

Alarma: avís o senyal pel qual s'informa les persones perquè segueixin instruccions específiques davant d'una situació d'emergència.

Alerta: situació declarada per prendre precaucions específiques per l'existència d'un succés o d'un accident que és probable que ocorri de manera pròxima.

Pla d'emergències i d'evacuació: document que recull l'organització i les mesures previstes per part de l'empresa per actuar davant d'una emergència, garantint l'alarma, l'evacuació i el socors. Perquè sigui eficaç ha de definir la seqüència d'actuacions que s'han de desenvolupar per al control inicial de cada situació d'emergència que es pot produir i ha de respondre a les preguntes següents: què es farà?, quan es farà?, qui ho farà?, com es farà? I amb quins mitjans es farà? Alhora, ha de planificar l'organització humana amb els mitjans necessaris que la possibilitin.

Quan es preveuen emergències que provenen de l'exterior del centre de treball (inundacions, fugites de productes tòxics d'altres empreses situades a l'entorn més pròxim, etc.), el pla de prevenció podria definir les actuacions per portar a terme un confinament dins del mateix centre de treball. Normalment, l'acció de tancar-se al centre de treball (finestres, entrades d'aire, etc.) es fa seguint les instruccions de les autoritats amb competència de protecció civil i en funció dels seus plans d'emergències d'àmbit superior.

Qualsevol centre de treball ha de tenir un pla d'emergències, segons l'article 20 de l'LPRL, tret que hagi d'elaborar un altre tipus de pla més complex. És un document d'ús intern que s'ha d'implantar al centre de treball. No requereix el registre en cap òrgan.

Pla d'autoprotecció: és el document que recopila el conjunt de mesures (procediments, sistemes, recursos i organització) i que s'han d'implementar a totes les entitats i organismes que poden resultar afectats de manera especial per situacions de greu risc col·lectiu, intern o extern, de catàstrofe o de calamitat pública, i també en aquelles que puguin generar aquestes situacions, amb l'objectiu de controlar i donar una resposta adequada a les emergències, garantint la integració d'aquestes actuacions a les del sistema públic.

El seu contingut i els requisits que ha de complir estan regulats per la normativa relativa a seguretat pública (Norma bàsica d'autoprotecció, Llei de protecció civil de Catalunya i Decret 30/2015, de 3 de març, pel qual s'aprova el catàleg d'activitats i centres obligats a adoptar mesures d'autoprotecció i es fixa el contingut d'aquestes mesures).

Pla d'emergència interior: exigit en alguns sectors específics, com per exemple aquells en els quals existeixen substàncies perilloses, i que ha de preveure l'organització i el conjunt de mitjans

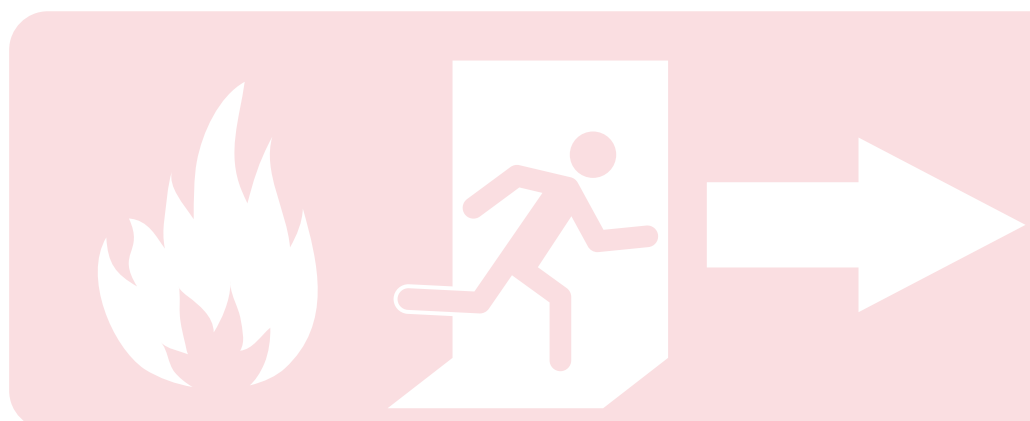
i procediments d'actuació, per prevenir els accidents de qualsevol tipus i limitar els seus efectes a l'interior de l'establiment. S'ha de registrar davant l'òrgan competent de la comunitat autònoma i s'ha d'integrar en els plans d'emergència exterior de la zona, cosa que dona lloc a un pla d'actuació únic i integrat.

Pla d'emergència exterior: elaborat pels òrgans competents en matèria de protecció civil de les comunitats autònomes amb la col·laboració dels industrials. Inclou les mesures de protecció, els recursos humans i materials necessaris i les actuacions per a la coordinació de les autoritats, òrgans i serveis que hauran d'intervenir per prevenir i limitar les conseqüències dels possibles accidents greus prèviament analitzats, classificats i avaluats.

Substància perillosa: és tota aquella substància o mescla inclosa a la part 1 o numerada a la part 2 de l'annex I del [Reial decret 840/2015](#), de 21 de setembre, pel qual s'aproven mesures de control dels riscos inherents als accidents greus en els quals intervinguin substàncies perilloses. Inclou aquelles substàncies en forma de matèria primera, producte, subproducte, residu o producte intermedi. Es classifiquen d'acord amb el reglament europeu [Reglament \(CE\) núm. 1272/2008](#) del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclades, conegut com a CLP.

Establiments Seveso: són aquells establiments que tenen substàncies perilloses incloses en l'annex I del Reial decret 840/2015 i que estan per sobre dels llindars fixats en aquest annex. Els establiments es consideren de nivell inferior o superior en funció de si, a les seves instal·lacions, s'hi troben substàncies perilloses en quantitats iguals o superiors a les especificades en l'annex I. És a dir, hi ha una sèrie d'establiments que han de complir uns requisits menors (establiments afectats pel llindar inferior) i altres establiments, els majors, sotmesos a uns requeriments més estrictes (establiments afectats pel llindar superior), perquè presenten més risc en cas d'accident greu.

Per establiment s'entén tot l'emplaçament que està sota el control d'un industrial i en el qual es troben substàncies perilloses en una o diverses instal·lacions, incloses les infraestructures o activitats comunes o connexes.

4. Pla d'emergències i evacuació

Davant d'una emergència no es pot improvisar, sinó que cal donar una resposta ràpida i ordenada. Per complir els articles 14 i 20 de l'LPRL, **les mesures que cal aplicar en cas d'emergència han de ser adequades i han d'estar previstes, organitzades i planificades, i s'ha de comprovar periòdicament que funcionen de manera correcta i eficaç**. Tot i que la normativa no regula específicament l'existència dels plans d'emergències ni el seu contingut, el seu ús està àmpliament estès per ordenar i organitzar les mesures concretes.

A més, l'article 16.1 de l'LPRL indica textualment: "La prevenció de riscos laborals s'ha d'integrar en el sistema general de gestió de l'empresa, tant en el conjunt de les seves activitats com en tots els seus nivells jeràrquics, a través de la implantació i l'aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals". Per tant, **el pla d'emergències i evacuació ha de formar part, alhora, del pla de prevenció**.

Es tracta d'un vestit a mida dissenyat per a cada empresa i per elaborar-lo cal seguir de manera ordenada diferents fases. És, a més, un document viu que cal actualitzar de manera periòdica.

Article 20 de l'LPRL:

"L'empresari, tenint en compte la grandària i l'activitat de l'empresa, així com la possible presència de persones alienes a aquesta, ha d'analitzar les possibles situacions d'emergència i adoptar les mesures necessàries en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació dels treballadors, designant, per a això, el personal encarregat de posar en pràctica aquestes mesures i comprovant periòdicament, si és el cas, el seu correcte funcionament. L'esmentat personal ha de posseir la formació necessària, ser suficient en nombre i disposar del material adequat, en funció de les circumstàncies abans assenyalades.

Per a l'aplicació de les mesures adoptades, l'empresari ha d'organitzar les relacions que siguin necessàries amb serveis externs a l'empresa, en particular en matèria de primers auxilis, assistència mèdica d'urgència, salvament i lluita contra incendis, de manera que en quedi garantida la rapidesa i l'eficàcia".

En els següents punts aportem les fases i les eines necessàries per poder elaborar un pla d'emergències i evacuació entenedor, fàcil i pràctic de gestionar per aquelles empreses que no estan afectades per cap legislació sectorial, de seguretat pública, autonòmica o local, que requereixi de manera específica l'existència d'un pla d'aquest tipus. En aquests casos, a més de complir la normativa laboral relativa a la prevenció de riscos, cal ajustar-se als requisits que reculli la normativa específica d'aplicació.

4.1. Descripció de l'empresa i el seu entorn

Consisteix a recollir la identificació de l'empresa (nom, raó social i sector), els canals de comunicació i contacte disponibles, els diferents accessos al centre de treball, les característiques i els límits de les edificacions i emplaçaments que en formin part, les activitats i/o els processos productius que es porten a terme en cadascun d'ells, concretant la seqüència de les operacions, els equips, els materials, les instal·lacions i les substàncies que s'utilitzen.

També cal tenir present el personal extern a l'empresa i el nombre de persones treballadores que poden ser presents en cada moment al centre de treball, tenint en compte el calendari laboral (horaris, torns, vacances, etc.) i identificant els treballadors i treballadores especialment sensibles. Convé incloure un organigrama del centre de treball.

En aquest punt és important analitzar l'entorn pròxim del centre de treball per valorar l'impacte que poden tenir les diferents situacions d'emergència de l'empresa sobre la població en general o sobre altres empreses i el medi ambient, i, alhora, per identificar possibles riscos externs a l'empresa (un accident ocorregut en una empresa veïna, la inundació de la llera d'un riu proper, un incendi forestal, etc.). Per tant, caldrà tenir present, l'activitat de les empreses veïnes, però també si hi ha nuclis de població pròxims i el medi ambient que envolta el centre de treball (rius, boscos, canals, etc.).

L'anàlisi i la definició de tots els elements anteriors permetrà concloure si l'empresa està obligada a complir alguna altra normativa de l'àmbit de protecció civil o alguna regulació específica en funció del sector o dels productes que utilitzi. En aquest cas, cal tenir presents els requisits imposats per normativa específica que sigui d'aplicació.

4.2. Identificació i avaluació de les diferents situacions d'emergència

En el pla d'emergències i evacuació han de quedar-hi reflectides totes les possibles situacions d'emergència que es puguin produir al centre de treball i la manera de procedir en cadascuna d'elles. Per exemple, en funció dels elements analitzats en l'apartat anterior, ens podem trobar amb fuites de productes perillosos, atracaments o altres agressions, una inundació del lloc de treball o una gran ventada que s'endugui la teulada de l'empresa a conseqüència de les inclemències meteorològiques derivades del canvi climàtic. L'anàlisi de l'apartat anterior també ens permetrà conèixer si existeix l'obligació de complir alguna normativa específica i les situacions d'emergència que aquesta reguli.

Per tant, **va molt més enllà d'una única emergència prevista en totes i cadascuna de les empreses, com pot ser el risc d'incendi, i està íntimament vinculat als riscos previstos en les avaluacions de riscos de l'empresa.** Un motiu més per exigir una avaluació realitzada amb criteris de qualitat és que s'hi incloguin els llocs de treball, que han d'estar ben definits. Així mateix, les tasques que s'hi realitzen han d'estar també ben delimitades i definides.

Es tracta d'identificar totes les amenaces i les situacions que poden afectar la nostra empresa i no es poden evitar, i **avaluar i estimar el nivell de risc per a cadascuna d'aquestes situacions**, anotant els escenaris o les localitzacions en les quals es poden donar, així com les conseqüències previsibles.

En aquest sentit, **és fonamental tenir presents els riscos que es poden generar a causa del canvi climàtic i revisar i actualitzar els plans d'emergències ja existents**, preveient també les [modificacions introduïdes](#), mitjançant el [Reial decret llei 4/2023](#), en el Reial decret 486/1997, sobre llocs de treball, les quals obliguen les empreses a protegir les persones treballadores dels fenòmens meteorològics adversos,¹ incloses les temperatures extremes, quan es realitzen treballs a l'aire lliure o en llocs de treball que no poden quedar tancats.

D'altra banda, en els darrers temps s'estan estenent les anomenades ocupacions verdes, que promouen la conservació, la restauració i la millora de la qualitat del medi ambient. Estan presents en diferents sectors econòmics (agricultura, indústria, construcció, administració i serveis) i donen lloc a diferents tipus de riscos emergents, perquè suposen la introducció de nous processos productius i de noves tecnologies o perquè es desenvolupen en contacte amb la naturalesa.

Finalment, és recomanable incloure també entre les possibles situacions d'emergència els accidents de treball greus i les malalties sobtades que poden patir les persones treballadores, per tenir previst com actuar en aquests casos i com garantir una assistència mèdica de manera ràpida.

Per saber més sobre les ocupacions verdes i els riscos que poden generar, consulta:

- Full informatiu [Ocupacions verdes i riscos emergents](#)
- Píndola [Ocupacions verdes i riscos laborals](#)

4.3. Recursos i organització de les emergències

L'elaboració i la implantació del pla d'emergències requereix ja una dedicació de temps i de recursos per part de l'empresa. El màxim responsable és, tal com recull l'LPRL, l'empresari o empresària, però l'ha d'elaborar comptant amb un tècnic o tècnica superior en prevenció de riscos laborals.

D'altra banda, un dels punts clau en la gestió de les emergències és detallar i concretar els recursos humans i materials amb què ha de comptar la nostra empresa, els quals dependran de la seva activitat i de la quantitat i de la varietat de situacions d'emergència que siguin previsible i que s'hagin considerat en el punt anterior.

Respecte del personal que ha de formar part del pla d'emergències, la normativa tampoc no defineix les funcions específiques que s'hi han d'incloure, però convé definir-les i designar les persones concretes per portar-les a terme. Com a exemple, la taula següent mostra les figures més utilitzades per organitzar les persones que han de gestionar cada emergència. Això no obstant, cal tenir present que aquest esquema s'ha d'adaptar a cada empresa i que la seva denomi-

¹ Segons l'Agència Estatal de Meteorologia, un fenomen meteorològic advers és tot esdeveniment atmosfèric capaç de produir, directament o indirectament, danys a les persones o danys materials de consideració. El [Pla nacional de predicció i vigilància de fenòmens meteorològics adversos](#) (Meteoalerta) preveu diferents fenòmens (nevades, tempestes, boires, allaus, desglaços, onades de calor i de fred, pols en suspensió, temperatures màximes i mínimes, etc.).

nació respondrà a les accions, a les responsabilitats, a la capacitació i a les facultats que puguin portar a terme els seus membres en cada cas.

Organització de les persones que formen part del pla d'emergències: un exemple	
Cap d'emergència	És la màxima autoritat durant la situació d'emergència. Entre altres funcions, és qui decideix el moment en el qual s'ha de realitzar l'evacuació del centre de treball i qui coordina totes les actuacions.
Cap d'intervenció	Seguint les instruccions del cap d'emergència, s'encarrega de dirigir l'operació des del mateix lloc de l'emergència i coordina els equips d'intervenció.
Equip de primera intervenció	Persona o grup de persones que actuen en primer lloc per eliminar la situació d'emergència o evitar-ne l'expansió (per exemple, a l'hora de combatre un conat d'incendi amb extintors). Dona suport als equips de segona intervenció.
Equip de segona intervenció	Persona o grup de persones que actuen quan l'equip de primera intervenció no ha pogut controlar l'emergència. La persona o les persones que en formen part han d'estar especialment entrenades i disposar d'una formació més específica per complementar les actuacions. Dona suport als serveis exteriors, per exemple, als bombers.
Equip d'alarma i evacuació	Són les persones encarregades d'assegurar l'evacuació total i ordenada del centre de treball o d'una zona determinada.
Equip de primers auxilis	Són les persones que tenen coneixements específics de primers auxilis i, per tant, donen assistència sanitària a les possibles víctimes durant una emergència.

Insistim que el disseny de l'organització de les persones que formen part del pla d'emergències s'ha d'adaptar a la grandària, activitat i complexitat de cada empresa, així com a les situacions d'emergència que s'hagin previst. Per tant, **les petites i mitjanes empreses en les quals no hi hagi riscos significatius de generar situacions d'emergència greus, poden simplificar el disseny dels equips d'emergència**, per exemple, fent que una mateixa persona compleixi diferents funcions, sempre que tinguin la formació adequada i que les accions realitzades per comprovar l'eficàcia del pla assegurin que les mesures funcionen correctament.

En tot cas, el pla d'emergències ha de detallar les figures concretes, les funcions que han d'assumir, com s'han de coordinar i les persones designades per a cadascuna de les funcions, les quals han d'estar organitzades, entrenades i formades per poder executar les tasques i les funcions assignades. La formació que rebin a aquest efecte és temps efectiu de treball. Pot ser útil incloure-hi un organigrama de l'emergència.

A l'hora d'escollir aquestes persones, cal tenir present que els equips d'emergència han d'estar presents sempre que hi hagi persones treballadores al centre de treball. Per tant, la seva presència s'haurà de garantir tenint en compte el calendari laboral (torns, festius, vacances, etc.).

A més, **la designació de les persones treballadores encarregades de les mesures d'emergència ha de ser consultada prèviament amb els representants de les persones treballadores** (article 33 de l'LPRL).

i

Incompatibilitat entre les funcions per a la gestió de les emergències i l'exercici dels delegats i delegades de prevenció

Seguint el [criteri tècnic núm. 83/2010](#) de la Direcció General de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, **els delegats i delegades de prevenció no haurien de ser nomenats membres dels equips d'intervenció**, ja que difícilment podran exercir la seva tasca de vigilància i control del compliment de la normativa si l'empresa els assigna tasques pròpies de l'activitat preventiva i es pot produir un conflicte d'interessos. D'altra banda, l'exercici de les funcions sindicals no permet sempre garantir i preveure, amb antelació suficient, la seva presència al centre de treball.

Només en cas de força major i excepcional que requereixi una actuació immediata, si el delegat o delegada de prevenció és l'única persona propera amb la formació adequada, podrà atendre aquella situació. En aquest cas, ha d'estar clar que la planificació i l'organització de les mesures d'emergència han fallat.

Respecte de l'organització dels recursos materials, evidentment també dependran de la complexitat de l'empresa, de les seves instal·lacions i activitat, i del tipus d'emergències que calgui combatre. En qualsevol cas, **és necessari detallar la relació o l'inventari dels mitjans i, en compliment de la necessària integració de la prevenció dins del sistema de gestió general de l'empresa, incloure'n la revisió en les avaluacions de riscos, inspeccions i altres activitats destinades a comprovar l'eficàcia de les mesures preventives, per assegurar que estan en condicions adequades en tot moment**. En aquest sentit, cal tenir present que la instal·lació i el manteniment d'alguns equips i aparells tècnics poden estar regulats per normatives específiques d'àmbit industrial o de seguretat pública, com ara el Reial decret 513/2017, de 22 de maig, pel qual s'aprova el Reglament d'instal·lacions de protecció contra incendis, o el Decret 151/2012, de 20 de novembre, pel qual s'estableixen els requisits per a la instal·lació i l'ús de desfibril·ladors externs fora de l'àmbit sanitari i per a l'autorització d'entitats formadores en aquest ús.

En termes general, és útil incloure en el document de pla d'emergències i evacuació els plànols de cada instal·lació, ja que proporcionen a les persones ocupants del centre de treball una visió nítida de les seves vies d'evacuació i de l'emplaçament dels mitjans de protecció.

Entre els mitjans tècnics que es poden considerar en el pla d'emergències hi ha:

- Recursos per a la protecció contra incendis: sistemes de detecció i alarma, extintors, ruixadors automàtics, boques d'incendi equipades (BIE), il·luminació i senyalització especial, megafonia, polsador i sirena d'alarma, sortides d'emergència i recorreguts per a l'evacuació, equips per a una alimentació elèctrica ininterrompuda, compartimentacions i aïllaments a través de portes tallafocs, equips de protecció individual, per exemple, per actuar davant d'un incendi o d'una fuga o vessament accidental d'un producte tòxic, etc.
- Recursos per atendre un accident laboral o una malaltia sobtada greu i els ferits durant les emergències: material i local de primers auxilis (llitera, farmaciola, font d'aigua potable), desfibril·lador automàtic, etc. Canals de comunicació i avis als serveis d'emergències públics.

- Mitjans per atendre un accident mediambiental: equips de protecció individual, cubetes de contenció, xarxes de drenatge, obturadors per al clavegueram, etc. Canals de comunicació i avís a les autoritats competents i als cossos de seguretat.

4.4. Actuacions

En aquest apartat és important descriure les actuacions que s'han de portar a terme en cada situació d'emergència prevista. Es recomana, com a mínim, definir què cal fer i qui ho ha de fer en les fases següents:

- **Detecció de l'alarma:** qui i com detecta l'alarma, i a qui l'ha de comunicar.
- **Confirmació de l'emergència i activació de l'alarma:** qui i com confirma que es tracta d'una situació que requereix intervenir-hi i valorar-ne la gravetat inicialment. Canals de comunicació per iniciar les actuacions del pla d'emergències i evacuació.
- **Notificació i declaració del tipus d'emergència:** és important identificar i diferenciar inicialment l'escenari real, ja que el pla pot preveure actuacions diferents en funció del tipus d'emergència.
- **Transmissió de l'emergència:** cal detallar els canals per comunicar la situació a escala interna i externa. En tot cas, les funcions assignades als diferents equips o figures d'intervenció han de preveure qui ha de donar les instruccions per actuar en cada cas a les persones treballadores i a altres persones que puguin ser a les instal·lacions, i qui ha de donar avís als serveis externs i com ho ha de fer.
- Les instruccions internes poden ser verbals o es poden transmetre per megafonia, telefònicament, mitjançant senyals acústics i/o visuals, etc. En tot cas, cal preveure la presència de persones amb discapacitat auditiva o visual i de treballadors i treballadores especialment sensibles.
- Les vies i els canals de comunicació externa han d'estar previstos també i cal definir uns criteris per saber quina ajuda externa s'ha de demanar en cada moment.
- Convé incloure una llista de contactes per a la comunicació interna i externa, amb els telèfons, les freqüències de ràdio, etc.
- **Intervenció:** s'ha de definir un procediment específic per a cada situació, concretant per a cada figura o equip d'emergències les actuacions que han de fer en cada moment i de qui han d'esperar instruccions (si s'ha de declarar una alarma general o ha de ser parcial o restringida, com preveure les necessitats mèdiques, detectar l'existència de ferits, tasques per garantir l'evacuació total del centre, etc.).

Respecte de la necessitat d'ajuda exterior, quan la situació d'emergència superi les funcions i les competències dels equips d'intervenció de l'empresa, cal recórrer al serveis externs d'emergències mèdiques, els cossos de seguretat, els bombers, etc. Per evitar que actuïn massa tard, entre les indicacions per a la intervenció i les actuacions, cal preveure qui ha de donar l'avís i de quina manera ràpidament i en els primers moments.

Ara bé, també és necessari incloure un mínim d'indicacions sobre com han d'actuar els equips d'emergència i la resta de persones, una vegada els equips externs agafen el control de les actuacions.

En alguns centres de treball també s'ha d'establir un centre de control o de comunicacions, que serà el lloc des d'on es coordinaran les comunicacions entre els equips interns i externs (com per exemple, consergeria, centraleta, on es troba el personal de seguretat, etc.).

A més, es recomana incloure entre les funcions dels equips d'emergència tasques de caire preventiu orientades a garantir les condicions d'ús i manteniment de les instal·lacions, com ara comprovar diàriament que les sortides d'emergència estan lliures d'obstacles, que al final de la jornada no queden connectats equips elèctrics o maquinària de manera innecessària, que es fa la revisió periòdica del material de primers auxilis, etc.

- **Evacuació:** cal preveure totes les actuacions necessàries per a l'evacuació total o parcial del centre de treball. Per tant, convé incloure un pla d'evacuació i pautar el procediment que cal seguir incloent-hi els visitants i tenint en compte la presència de persones amb dificultats de mobilitat. S'ha d'indicar clarament un punt de reunió a l'exterior del centre de treball per trobar-se en cas d'evacuació. Evidentment, les vies i sortides d'emergència i el punt de trobada han d'estar perfectament identificats i senyalitzats.
- **Finalització de l'emergència:** és essencial determinar per a cada situació d'emergència les condicions i criteris pels quals es pot donar per finalitzada (normalment serà una decisió del cap d'emergència) i com reprendre l'activitat laboral ordinària o tornar a entrar al centre de treball (en cas d'evacuació total o parcial).

4.5. Implantació, seguiment i millora

Implantar un pla d'emergències i evacuació no és tenir un document per entregar a la Inspecció de Treball o als auditors del sistema preventiu. És tenir previstos, recollits i organitzats a la pràctica tots els elements que hem comentat anteriorment, i significa, per tant, que totes les persones treballadores de l'empresa i de les altres empreses que poden visitar el nostre centre de treball saben exactament quines situacions d'emergència es poden trobar, què han de fer en cada cas, de qui han de rebre instruccions i, a més, estan formades i entrenades per fer-ho i disposen de tots els mitjans tècnics per afrontar cada situació.

Els punts clau per a la implantació real d'un pla d'aquest tipus són:

- Identificar i incorporar en les avaluacions de riscos les diferents situacions que poden provocar una emergència. Com ja hem dit anteriorment, aquest és un element clau per tenir previstes les actuacions que cal dur a terme en cada cas.
- Definir i planificar les mesures preventives per evitar o reduir el risc que es produeixin i també les mesures d'actuació necessàries en cas que es materialitzin (especialment les destinades als primers auxilis, la lluita contra incendis i l'evacuació de les persones treballadores).
- Disposar de tots els mitjans i sistemes necessaris, dimensionats en funció de les característiques de les diferents situacions d'emergència previstes, i realitzar-ne el manteniment i les

revisions periòdiques per garantir que en tot moment estan disponibles i funcionen correctament.

- Designar el nombre suficient de persones treballadores que han d'executar les mesures planificades escollint persones que tinguin una activitat laboral ordinària dins del centre de treball i tenint en compte el calendari laboral per garantir-ne la presència en els diferents torns, instal·lacions, períodes de vacances, etc.
- Realitzar la coordinació d'activitats empresarials: intercanviar tota la informació rellevant sobre cada possible situació d'emergència amb les altres empreses presents al mateix centre de treball i informar les persones treballadores sobre com han d'actuar.
- Preveure l'evacuació de persones externes a l'empresa i de treballadors i treballadores especialment sensibles a determinats riscos o amb discapacitat.
- Publicar, divulgar i donar a conèixer el pla a totes les persones treballadores i a altres empreses que poden accedir al centre de treball.
- Informar i formar les persones treballadores sobre aquests riscos i les mesures que s'han d'implementar.

Per portar a terme aquesta formació específica necessària s'ha d'incloure en el pla formatiu sobre riscos laborals de l'empresa, el qual, a la vegada, ha d'estar integrat en el pla de formació general.

Entre la formació necessària per a les persones que formen part dels equips d'intervenció, en funció de les tasques assignades, destaquem el coneixement concret de les instal·lacions, les substàncies perilloses presents al centre de treball, si n'hi ha, els equips i aparells de protecció contra incendis, les instruccions que han de donar, les estratègies i tàctiques per actuar, els recorreguts d'evacuació, les funcions i competències dels diferents serveis externs que es poden avisar i l'assistència per als primers auxilis.

A més, la resta de persones treballadores han de rebre formació sobre els diferents escenaris i tipus d'emergències que es poden donar, quines instruccions poden rebre i de qui, els sistemes d'alarma, els recorreguts d'evacuació, els punts de reunió i els diferents procediments previstos.

La formació s'ha de donar inicialment quan es comença el procés d'implantació del pla d'emergències i cada vegada que es modifiqui (introducció de nous riscos i noves situacions d'emergència, canvis en el pla d'evacuació, en les funcions dels equips d'emergència, millores introduïdes en els sistemes d'alarma, etc.). Es recomana també planificar periòdicament una formació de record i valorar amb els serveis externs de bombers la possibilitat de realitzar pràctiques formatives per a l'extinció d'incendis, amb foc real, sempre sota les seves instruccions i supervisió.

A més, en aquesta formació caldrà tenir en compte també les persones treballadores d'altres empreses subcontractades i les noves incorporacions en plantilla.

- Fer les actuacions necessàries per a la comprovació periòdica del correcte funcionament de tots els elements inclosos en el pla d'emergències.

Com hem indicat anteriorment, l'article 20 de l'LPRL obliga les empreses a comprovar periòdicament el funcionament correcte de les mesures d'emergència, però no concreta el contingut ni l'abast ni la periodicitat amb què s'han de realitzar aquestes comprovacions. No obstant això, una de les formes més comunes i efectives d'efectuar-les és **mitjançant la realització de simulacres**, tal com recullen les indicacions de l'Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball (INSST).² També cal planificar altres activitats per al manteniment dels aparells i mitjans de protecció (inspeccions visuals, revisions del funcionament i estat de conservació de les portes i vies d'evacuació, equips de protecció individual, senyalització i il·luminació, etc.).

D'altra banda, a part de la normativa laboral relacionada amb la prevenció de riscos, pot haver-hi alguna normativa específica d'àmbit industrial, sectorial o de seguretat pública que obligui la nostra empresa a realitzar simulacres, per exemple, en el cas dels plans d'autoprotecció (Decret 30/2015), tal com ens referirem en l'apartat 5 d'aquest document.

Qüestions importants dels simulacres d'emergència

- Tenen com a objectiu avaluar i assegurar l'eficàcia i l'operativitat de les mesures preses i de les actuacions previstes davant les diferents situacions d'emergència.
- Són una part clau de la formació de les persones treballadores, ja que permeten un entrenament pràctic. L'empresa ha de garantir la protecció de la salut de tots els treballadors i treballadores, i, per tant, tots han de formar part dels simulacres.

Si l'activitat de l'empresa no permet que participin en el mateix simulacre totes les persones treballadores es poden planificar diferents simulacres per garantir el correcte entrenament de tot el personal. Evidentment, en una situació real que obligués a evacuar tot el centre de treball no es pot donar el supòsit d'una evacuació parcial.

De la mateixa manera, si per alguna circumstància concreta no es pot posar a prova en un simulacre alguna de les mesures d'emergència, s'ha de planificar posteriorment un altre exercici pràctic en el qual no s'exclouï aquella mesura.

- Han de verificar i comprovar l'eficàcia de l'organització de resposta davant cada emergència, la capacitació del personal adscrit als equips d'emergències i de la resta de persones treballadores, la suficiència i la idoneïtat dels mitjans i recursos assignats, i l'adequació dels procediments d'actuació.
- S'acostumen a realitzar en condicions fictícies, però han d'ajustar-se a les situacions d'emergència previstes i a les condicions reals en les quals previsiblement es desenvoluparien seqüencialment les actuacions. Per tant, s'ha de considerar

² Fitxa de divulgació normativa [Planes de emergencia, planes de autoprotección y medidas de emergencia](#). Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball. Ministeri de Treball i Economia Social, 2015.

Nota tècnica de prevenció 889. [Señalización de emergencia en los centros de trabajo \(II\)](#). Institut Nacional de Seguretat i Salut en el Treball. Ministeri de Treball i Economia Social, 2010.

la presència de persones externes a l'empresa i de treballadors i treballadores especialment sensibles, i la coordinació amb els serveis externs.

- És recomanable informar de la realització del simulacre a la policia local del municipi o a la Direcció General de Protecció Civil per evitar que la permanència de diverses persones treballadores en el punt de reunió definit no es confongui amb una concentració no autoritzada o alarmes innecessàries produïdes per trucades al 112 per part de la població veïna. Aquest tràmit es pot realitzar mitjançant el [formulari habilitat a la web de la Generalitat de Catalunya](#).
- La seva periodicitat depèn de les característiques de cada empresa i dels tipus d'emergència previstos. No obstant això, es recomana fer-lo anualment, com a mínim, i quan es produeixin variacions significatives en les mesures implantades.
- S'aconsella fer un informe de cada simulacre en el qual es detallin les incidències i les millores que cal introduir en el pla d'emergències.
- Abans de realitzar-los, s'ha d'avisar els delegats i delegades de prevenció perquè, en l'exercici de les seves funcions, puguin participar-hi i comprovar el funcionament de tots els elements del pla, i perquè puguin fer propostes de millora posteriorment.

Finalment, en compliment de l'article 16 de l'LPRL i de l'article 9 del Reial decret 39/1997, pel qual s'aprova el Reglament dels serveis de prevenció, per aconseguir una implantació real d'aquest pla és fonamental **integrar totes les mesures de prevenció i de protecció contra incendis, i les actuacions d'informació i formació en la planificació de l'activitat preventiva de l'empresa**.

Alhora, el pla d'emergències i evacuació ha de formar part del pla de prevenció i és necessari **integrar-lo dins de la cultura de l'empresa, del seu sistema de gestió i en la resta de procediments operatius o plans previstos**, com ara els de caràcter mediambiental quan es preveuen situacions d'emergència que poden tenir-hi impacte.

Segons les darreres dades sobre la gestió de la prevenció de riscos a Catalunya:

- El 29,32 % de les empreses encara no disposa d'un pla d'emergències.
- Només el 15,54 % de les empreses ha realitzat un simulacre en els darrers 2 anys.
- La formació específica per als equips d'emergències s'ha realitzat només en el 34,62 % de les empreses.
- En el 46,48 % dels casos no es disposa ni de material ni d'equips necessaris per als equips d'emergències.

4.6. Document final

L'execució de manera ordenada de les fases anteriors donarà lloc al document final, anomenat *pla de prevenció*, i que plasmarà l'organització i el conjunt de mitjans i procediments d'actuació previstos per prevenir l'aparició de diferents situacions d'emergència o accidents greus, o per reduir-ne i controlar-ne els efectes.

En el seguiment de les diferents fases, és fonamental integrar-hi la perspectiva de gènere, de manera que caldrà descriure els centres i els llocs de treball, identificar els equips i els productes químics emprats, els perills derivats de les condicions materials i organitzatives de treball, els procediments, les instruccions, la formació i la informació, les mesures de prevenció davant les emergències, la protecció col·lectiva i individual... fent una anàlisi de com afecten tots aquests factors de manera diferencial tant a homes com a dones. Així mateix, la participació durant tot el procés de planificació i el disseny de les respostes davant de cada escenari d'emergències hauria de garantir un equilibri de gènere.

En definitiva, l'objectiu de tot el procés no és tenir un document fet, sinó complir amb les fases anteriors per disposar de mesures, recursos i mitjans reals i organitzats de manera adequada per respondre davant els diferents escenaris previstos. Per tant, el pla d'emergències és més que un document i aquest document final ha de servir com una eina de gestió pràctica.

En aquest sentit, tal com hem indicat en punts anteriors, l'extensió, el contingut i la complexitat d'aquest pla s'han d'adaptar en funció de les característiques pròpies de cada empresa (grandària, activitat productiva, entorn més pròxim, etc.).

Per tant, **les petites i mitjanes empreses que no presentin riscos significatius de generar emergències greus poden simplificar diferents apartats i fases del pla d'emergència per tal d'obtenir un document i uns procediments més pràctics i senzills, sense informació supèrflua, sempre que les mesures i els mitjans d'emergència estiguin ben dimensionats respecte de les característiques pròpies de l'empresa.**

D'altra banda, l'empresa ha de conservar aquest document final, amb les actualitzacions corresponents, i l'ha de tenir a disposició de l'autoritat laboral, en compliment de l'article 23 de l'LPRL.

L'incompliment empresarial pel que fa a les obligacions de garantir que les persones treballadores rebin la formació, els mitjans i la informació necessàries en relació amb les emergències i de disposar de les mesures adequades per fer-hi front poden suposar infraccions greus o molt greus, amb sancions entre els 2.451 i els 983.736 euros, en funció de la gravetat ([Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social](#)).

Finalment, insistim que les empreses afectades per normatives específiques de caire sectorial, industrial o de seguretat pública, que regulin de manera particular l'existència i el contingut de plans o mesures d'emergència, han de complir també aquests altres requisits.

5. Pla d'autoprotecció

Els plans d'autoprotecció (PAU) **són plans de protecció civil** que han d'elaborar de manera obligatòria determinades activitats i instal·lacions. Tenen com a finalitat que les entitats responsables d'aquestes activitats organitzin, amb els seus propis recursos, una primera resposta a les emergències que poden patir, amb l'objectiu de contribuir al seu control i contenció abans que intervinguin els serveis d'emergència de les administracions públiques.

La normativa que regula aquests plans és de l'àmbit de la protecció civil. El 2007, en compliment de la Llei 17/2015, de 9 de juliol, del Sistema Nacional de Protecció Civil, el Govern estatal va aprovar la Norma bàsica d'autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin donar origen a situacions d'emergència (Reial decret 393/2007). Posteriorment, publica el Reial decret 524/2023, de 20 de juny, pel qual s'aprova la Norma bàsica de protecció civil, que deroga el reial decret de l'any 2007. Malgrat això, la Norma bàsica del 2007 es continua aplicant a hores d'ara, ja que no ha estat aprovat el nou instrument de planificació que la substitueixi (el reial decret del 2023 estableix un termini màxim de 4 anys per adaptar-la a les directrius aprovades amb aquest nou reial decret).

En tot cas, atès que Catalunya té competències exclusives en protecció civil, ha elaborat la seva pròpia normativa, de manera que a **la nostra comunitat autònoma el plans d'autoprotecció han de seguir els requisits del Decret 30/2015, de 3 de març, pel qual s'aprova el catàleg d'activitats i centres obligats a adoptar mesures d'autoprotecció i es fixa el contingut d'aquestes mesures.**

Aquest decret no afecta totes les empreses, com sí que fa l'article 20 de l'LPRL, sinó que obliga a tenir un PAU a determinades activitats i instal·lacions considerades de risc perquè poden patir una emergència, per riscos interns o externs, que afecti greument un nombre elevat de persones usuàries o treballadores de l'activitat, o bé perquè poden generar aquesta afectació greu i en gran nombre a població externa.

Aquestes activitats i instal·lacions es detallen en l'annex I del decret, el qual diferencia entre les activitats d'interès per a la protecció civil local i les d'interès per a la protecció civil de Catalunya (tenen un risc superior). **El contingut i els documents mínims que han de formar part del PAU es detallen en l'annex II**, mentre que **l'annex III defineix els mitjans d'autoprotecció** que ha de tenir cada tipus d'activitat o instal·lació. Com a mínim, ha de garantir els punts següents:

- La detecció de l'emergència i l'alerta als equips actuant interns i als ocupants.
- L'avís, la sol·licitud i la recepció dels serveis externs d'ajuda.
- L'aplicació de mesures d'autoprotecció a la població (evacuació, confinament...).
- La informació sobre l'emergència a totes les persones que puguin estar exposades al risc.
- Les persones encarregades d'executar les diferents accions i la intervenció coordinada amb fitxes d'actuació per als diferents equips i les persones implicades en el pla d'emergència.
- La planificació i la programació de simulacres.

Alguns exemples d'activitats que han de disposar de PAU són hotels, hospitals, residències de persones grans o amb discapacitat, alguns centres educatius, indústries amb quantitats elevades de productes químics perillosos, aeroports, edificis d'oficines amb capacitat igual o superior a 2.000 persones o amb una altura d'evacuació igual o superior a 28 metres, etc.

Tot i que el responsable d'elaborar el PAU és el titular de l'activitat de risc, **només el poden redactar persones degudament acreditades com a tècnics o tècniques competents** segons els requisits del mateix decret:

- Personal tècnic competent per a l'elaboració de PAU d'activitats i centres d'interès per a la protecció civil **local**: ha de tenir títol universitari i el curs de formació bàsica per elaborar PAU de les activitats i els centres d'interès per a la protecció civil local.
- Personal tècnic competent per a l'elaboració de PAU d'activitats i centres d'interès per a la protecció civil **de Catalunya**: ha de tenir títol universitari, l'acreditació per elaborar PAU de centres d'interès local i el curs de formació superior per elaborar PAU.
- A més, es poden acreditar les persones que hagin prestat serveis com a tècnic o tècnica a la Direcció General de Protecció Civil amb funcions relacionades amb els plans de protecció civil durant un període mínim de 3 anys.

Els cursos bàsic i superior només els poden impartir centres de formació prèviament acreditats per l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya. Tant la [llista de centres formatius acreditats](#) com la de [tècnics i tècniques habilitats per elaborar PAU](#) es poden consultar al web de la Generalitat de Catalunya.

Atès que tots els PAU estan supervisats per Protecció Civil de Catalunya, s'han de [lliurar a aquesta administració de manera electrònica](#) i han de passar per un procés d'homologació telemàtic. Els PAU que afecten activitats d'interès per a la protecció civil local són homologats pels municipis, mentre que els que afecten activitats d'interès per a la protecció civil de Catalunya són homologats per la Comissió de Protecció Civil de Catalunya, tot i que els municipis també poden participar-hi realitzant els informes que considerin oportuns.

Per realitzar els tràmits de lliurament i inscripció dels PAU, així com les comunicacions de modificacions posteriors, sol·licituds d'homologació i presentació d'al·legacions, la Generalitat ha creat un [sistema d'informació anomenat HERMES](#) que serveix també com a repositori de tots els PAU que en algun moment han iniciat el tràmit d'homologació.

Alguns punts clau dels PAU

- Recull les emergències que es poden produir com a conseqüència de l'activitat i les mesures de resposta davant de situacions de risc, catàstrofes i calamitats públiques.

- Han d'estar signats per personal tècnic competent que ha de disposar de la formació i l'acreditació esmentades anteriorment i per la persona titular de l'activitat (empresari/ària).
- Han d'estar homologats per l'Administració competent: els que afecten activitats d'interès per a la protecció civil local els homologuen les comissions municipals de protecció civil, mentre que els que afecten activitats d'interès per a la protecció civil de Catalunya els homologa la Comissió de Protecció Civil de Catalunya, tot i que els municipis també poden participar-hi realitzant els informes que considerin oportuns.
- El contingut s'especifica en el Decret 30/2015 i, entre altres elements, han d'incloure les actuacions en cas d'emergències i s'han de realitzar simulacres obligatòriament.
- Si el tècnic o tècnica que signa el pla té la doble condició de ser tècnic o tècnica superior de prevenció de riscos laborals i d'estar habilitat per poder elaborar un PAU, el pla d'emergències regulat per l'LPRL pot ser substituït pel PAU. En cas contrari, cada tècnic o tècnica només pot fer el pla que correspongui a la seva titulació.
- S'han d'implantar durant el primer any de vigència i s'han de revisar dins d'un procés de revisió continu que assegurï tant el manteniment correcte com la vigència del pla. Les accions mínimes d'implantació que cal dur a terme són:
 - Formació al personal que treballa en l'activitat sobre el risc i les mesures d'autoprotecció.
 - Informació a les persones usuàries de l'activitat sobre el risc i les mesures d'autoprotecció.
 - Realització d'un simulacre anual, a excepció de les activitats de caràcter temporal.
 - Anàlisi i avaluació dels simulacres i de les emergències que impliquin una activació del pla.
- Hi ha l'obligació d'elaborar els informes següents, que han d'estar signats pel cap d'emergència:
 - Informe descriptiu de les actuacions d'implantació fetes el primer any. Cal redactar-lo abans dels 2 anys de vigència del pla.
 - Informe descriptiu de les actuacions de manteniment del pla cada 4 anys.
 - Informe d'autoavaluació, després de fer un simulacre, en un termini de 20 dies hàbils.
 - Informe postemergència, en el termini màxim de 7 dies hàbils.

- S'han de revisar sempre que hi hagi una modificació substancial i, com a mínim, cada 4 anys (excepte els plans de les activitats i centres sotmesos al [Reial decret 840/2015](#), pel qual s'aproven mesures de control dels riscos inherents als accidents greus en els quals intervenen substàncies perilloses, que s'han de revisar segons la seva normativa específica).
- Qualsevol modificació no substancial (per exemple, el canvi de les persones de contacte, telèfons o adreces de correu electrònic) també s'ha de comunicar a través de la plataforma HERMES (no inicia un nou cicle d'homologació).
- El titular de la instal·lació o activitat ha de conservar tota la documentació relativa al pla. L'Administració competent pot requerir aquesta documentació quan ho cregui oportú.
- Les persones treballadores tenen l'obligació d'assumir les funcions que li siguin assignades dins del pla i de realitzar la formació necessària per poder portar-les a terme.

Principals diferències entre un pla d'emergències i un pla d'autoprotecció

	Pla d'emergència	Pla d'autoprotecció (PAU)
Obligatorietat	Totes les empreses amb persones treballadores per compte d'altri (LPRL).	Només afecta les activitats recollides en l'annex I del Decret 30/2015.
Registre, aprovació i homologació	Forma part de la documentació preventiva de l'empresa, però no està sotmès a cap procediment d'aprovació i/o homologació.	Ha de ser registrat i homologat per part de les administracions competents en protecció civil, a través de la plataforma HERMES.
Contingut regulat	No hi ha un criteri legalment definit per a la seva elaboració.	Contingut regulat en l'annex II del Decret 30/2015.
Simulacres	No figura com un requisit específicament definit en la legislació, tot i que hi ha un ampli consens tècnic que són una eina fonamental i són recomanats per l'INSST.	És obligatori realitzar simulacres una vegada a l'any, excepte les activitats desenvolupades de caràcter temporal. Al cap de 20 dies hàbils cal elaborar un informe d'autoavaluació que ha d'estar a disposició de l'autoritat competent (article 13 del Decret 30/2015).

6. Propostes d'acció sindical

A l'hora d'intervenir en la configuració de les mesures d'emergència que faci l'empresa, la nostra acció sindical ha de pivotar en l'**exercici dels drets d'informació, consulta i participació**.

Malgrat que la normativa específica que regula els PAU (Decret 30/2015) no preveu específicament la participació dels delegats i delegades de prevenció en el procés, l'article 18 de l'LPRL especifica que l'empresa ha d'informar les persones treballadores sobre els riscos per a la seva seguretat i salut presents en el treball i sobre les mesures d'emergència. A més, els articles 33 i 34 recullen l'obligació empresarial de consultar amb els treballadors i treballadores qualsevol acció que pugui tenir efectes substancials sobre la seva seguretat i salut, i permetre la seva participació sobre aquestes qüestions. Aquesta consulta i participació s'ha de canalitzar a través dels representants de les persones treballadores en aquelles empreses o centres de treball on n'hi hagi. Per poder exercir aquestes funcions, l'article 36.2 de l'LPRL situa que els delegats i delegades de prevenció estan facultats per tenir accés a la documentació que sigui necessària en relació amb les condicions de treball.

Per tant, en aplicació de l'LPRL, tenim dret a rebre tota la informació i la documentació oportunes, i a poder participar i ser consultats sobre les decisions que l'empresa prengui en relació amb les emergències, incloses les que tinguin a veure amb els PAU, tant pel que fa a la metodologia utilitzada per a l'elaboració del pla d'emergències o autoprotecció com a la titulació i/o acreditació del tècnic o tècnica que el farà o a cadascun dels punts d'aquesta guia.

L'article 64 de l'Estatut dels treballadors defineix com ha de ser la informació i la consulta.

6.1. Sol·licitud i anàlisi i de documentació

Com per a qualsevol altra qüestió sindical, el primer que haurem de fer és disposar de tota la informació i la documentació necessàries per avaluar la situació. Aquesta informació la podem obtenir de les nostres visites i inspeccions al centre de treball, de la resta de persones treballadores i de la mateixa empresa.

Per fer les visites i inspeccions de les instal·lacions del centre de treball i anotar les deficiències, en l'annex d'aquest document consta una llista no exhaustiva que et pot servir d'ajuda.

Entre la informació que hem de rebre de l'empresa, caldrà analitzar els documents següents i, en cas de no tenir-los, sol·licitar-li una còpia íntegra:

- Pla de prevenció.
- Pla d'emergències i evacuació o d'autoprotecció.
- Avaluacions de riscos i planificació de l'activitat preventiva.
- Llista o directori dels equips d'emergències.

- Informació i formació rebuda per les persones treballadores i les que formen part dels equips.
- Informes de seguiment o manteniment del pla:
 - En cas d'un pla d'autoprotecció: informes d'implantació, informe descriptiu de les actuacions de manteniment, informe d'autoavaluació dels simulacres i informes postemergència, amb els justificants d'haver-los lliurat a la plataforma HERMES.
 - En cas dels plans d'emergències: informes amb els resultats dels simulacres i de totes les activitats realitzades per comprovar periòdicament el funcionament correcte de les mesures.
- Si, a les nostres instal·lacions o centres de treball, hi concorren altres empreses o persones treballadores autònomes, o bé si les persones treballadores realitzen la seva feina a les instal·lacions d'altres empreses:
 - Procediment de coordinació d'activitats empresarials.
 - Informacions de les empreses subcontractades: activitats i treballs que cal realitzar, el nombre de persones treballadores externes i el nom d'aquestes, la durada i la distribució horària, els riscos avaluats i relacionats amb la seva activitat, les mesures preventives adoptades i la formació i la informació rebudes pel personal treballador.
 - Informacions pròpies de la coordinació preventiva: pràctiques adoptades per garantir l'aplicació coherent i responsable dels principis preventius establerts en l'article 15 de l'LPRL, així com les activitats i les mesures de control de les interaccions de les diferents activitats del centre de treball i dels riscos laborals que poden generar.
 - Pla d'emergències o d'autoprotecció de les altres empreses en les quals pot haver persones treballadores del nostre centre de treball, així com la formació i la informació que han rebut.

L'objectiu de tenir accés a tota la informació i documentació que hem comentat és valorar les mesures d'emergència que hi ha a l'empresa i ajudar a millorar-les a través de la nostra participació i propostes. Per això serà important tenir en compte els elements següents:

- Identificar les situacions d'alt risc per prioritzar la seva solució davant l'empresa i si l'empresa està obligada a tenir un PAU o a complir alguna altra normativa específica en funció del sector o dels productes que utilitzi.
- Distribuir la informació sobre els riscos detectats entre les persones treballadores amb l'objectiu d'involucrar-les en la nostra acció sindical i recollir les seves propostes.
- Analitzar i avaluar si l'empresa ha previst tots els possibles escenaris d'emergència en funció de l'activitat i ubicació del centre de treball (incendis, atracaments, explosió o fuites de productes perillosos, inundacions, ventades, accidents de treball greus i les malalties sobtades, etc.).
- Conèixer la normativa sobre les mesures preventives per lluitar contra el foc i altres emergències que puguin afectar el teu centre o activitat. Coneixent-la, podràs plantejar coherentment

a l'empresa la problemàtica detectada i aportar-hi solucions. A més, podràs determinar si la teva empresa té l'obligació de tenir un PAU.

- Comprovar que les modificacions d'obra civil i instal·lacions es duen a terme amb llicència i sota la direcció d'un arquitecte. Sol·licita una còpia del projecte.
- Constatar que el pla d'emergències o d'autoprotecció es revisa periòdicament i que s'ha actualitzat cada vegada que s'hagi introduït alguna modificació en les instal·lacions o les condicions de treball que hagin modificat el nivell o els escenaris de risc.
- En cas dels plans d'emergència, assegurar-se que està signat per un tècnic o tècnica superior en prevenció de riscos laborals i també per la direcció de l'empresa.

Si es tracta d'un PAU, confirmar que ha estat registrat i homologat per les autoritats competents (mitjançant la plataforma HERMES) i que l'ha elaborat i signat una persona degudament acreditada com a tècnic o tècnica competent per elaborar aquest tipus de plans. Comprova que també està signat per la direcció de l'empresa. La llista de persones acreditades la pots consultar en aquest [enllaç](#) i pots sol·licitar a l'empresa l'acreditació o confirmació del registre i l'homologació del PAU.

- Verificar que s'hagi fet una correcta difusió del document entre tota la plantilla i que les instruccions que tinguin les persones treballadores siguin clares i precises. També cal comprovar que hi hagi una formació periòdica sobre el pla i les mesures d'emergència.
- Comprovar que els [equips, els sistemes i els components de les instal·lacions de protecció contra incendis estan degudament revisats i acreditats](#) (sistemes de detecció i alarma, ruixadors automàtics, extintors, boques d'incendi equipades, columnes seques, control de fums, il·luminació i senyalització, etc.).
- Confirma que totes les persones que formen part dels equips d'emergència tenen la formació necessària per fer les tasques específiques que han de desenvolupar i que es tracta d'una formació periòdica realitzada en temps efectiu de treball. A més, és important tenir en compte i analitzar:
 - Les responsabilitats legals que es poden derivar per a aquestes persones de les funcions assignades per part de l'empresa.
 - Els equips d'emergència han d'estar presents al centre de treball sempre que hi hagi persones treballadores. Per tant, han de cobrir els diferents torns i s'han de preveure els períodes de vacances.
 - En general, assumir funcions pròpies dels equips d'intervenció o de primers auxilis dins del pla d'emergències és voluntari per a la persona treballadora, excepte en els casos en què per la mateixa professió o per les funcions laborals assignades pugui ser exigible (per exemple, per als tècnics i tècniques de prevenció, els [recursos preventius](#), etc.). En el cas dels PAU, el Decret 30/2015 obliga les persones treballadores a assumir les funcions que l'empresa els assigni, sempre d'acord amb les seves capacitats i amb la formació necessària.

6.2. Elaboració i presentació de propostes

En cas que l'empresa no tingui elaborat el pla d'emergències o d'autoprotecció, si és exigible, o que hi detectem mancances importants, haurem de transmetre a l'empresa les nostres propostes per millorar la situació.

En alguns casos pot ser suficient comunicar per escrit les deficiències detectades a la direcció de l'empresa, amb còpia al servei de prevenció i al tècnic o tècnica competent que ha elaborat el PAU, incloent-hi la situació o els escenaris de risc que no s'han previst, les possibles conseqüències en cas d'emergència i les nostres propostes de modificació. En altres casos, es pot realitzar un contrainforme més elaborat respecte d'algun dels documents que ens hagi entregat l'empresa (avaluació de riscos, informes de simulacres o de postemergència, etc.).

Cal recordar que, d'acord amb l'article 36 de l'LPRL, si l'empresa no accepta les propostes dels delegats i delegades de prevenció, ha de respondre indicant-ne els motius.

En tot cas, a part d'entregar per escrit les mancances detectades i les nostres propostes, convé portar-les al comitè de seguretat i salut (CSS), com a òrgan de participació destinat a la consulta periòdica de les actuacions de l'empresa.

També es pot proposar la creació d'un grup de treball per elaborar el PAU o el pla d'emergències, especialment a les grans empreses o amb diferents centres de treball, format de manera paritària per representants de l'empresa i de les persones treballadores, i amb l'assessorament del tècnic o tècnica de prevenció o habilitat per realitzar plans d'autoprotecció.

A més, quan hi hagi diferents empreses en un mateix centre de treball, podem proposar que els diferents CSS realitzin reunions conjuntes en els següents casos:

- Abans que les empreses iniciïn l'activitat.
- En el moment en què, pels riscos existents al centre de treball que incideixin en la concurrència d'activitats, calgui analitzar l'eficàcia dels mitjans de coordinació i/o actualitzar-los.
- Immediatament, quan s'hagin produït danys a la salut del personal treballador.
- Després d'un simulacre o quan calgui actualitzar les mesures d'emergències que afecten les diferents empreses.
- Amb la periodicitat que es pugui acordar entre les parts.

A les empreses amb menys de 50 persones treballadores, les competències del CSS són assumides pels delegats i delegades de prevenció (article 36 de l'LPRL).

6.3. En cas de desacord

En cas que l'empresa opti per aplicar decisions no consensuades amb els representants de les persones treballadores i no accepti les nostres propostes, cal recordar que la negativa a aquestes haurà de ser motivada. Haurem d'exposar el nostre desacord per escrit sol·licitant aquesta motivació i engegar accions per poder avançar cap a la negociació i l'acord. Entre les eines de què disposem tindriem:

- Realitzar consultes al servei de prevenció, en tant que òrgan assessor de la part empresarial i dels delegats i delegades, o a les autoritats competents (autoritat laboral, òrgans tècnics amb competències en prevenció de riscos laborals, Direcció General de Protecció Civil, comissions municipals de protecció civil, etc.).
- Recórrer al Tribunal Laboral de Catalunya i a la seva Comissió Tècnica de Salut Laboral per forçar la negociació.
- Presentar una denúncia davant la Inspecció de Treball o una demanda judicial, si procedeix.

Recorda:

- Les competències en emergències pertanyen a l'àmbit laboral, però també a la protecció civil. Abans d'iniciar qualsevol denúncia o acció, recomanem que t'assessoris a la federació o a la unió territorial de CCOO corresponent.
- El recurs a la via jurídica o a la Inspecció de Treball no hauria de produir-se sense haver realitzat tot el recorregut possible de negociació i d'acció sindical dins de l'empresa, excepte en allò que suposi un risc greu i imminent per a les persones.

7. Annex 1: Llista de control no exhaustiva

1. Identificació dels diferents escenaris d'emergències que es podrien donar

- A part de l'incendi, existeixen altres possibles situacions d'emergència que s'haurien de preveure (explosió o fuga de productes, atacamant, inundació, accidents de treball greus o malalties sobtades, etc.), per la ubicació i la instal·lació del centre de treball, la seva activitat concreta, els productes o equips que s'hi utilitzen, l'impacte del canvi climàtic, etc.?
- Instal·lacions de gas i altres productes inflamables o explosius:
 - Hi ha un registre o una llista de les instal·lacions i els productes inflamables o que suposen un risc d'explosió?
 - Estan correctament senyalitzats i etiquetats?
 - Estan controlats els possibles focus d'ignició: risc elèctric, generació d'espurnes o fricció, estufes, fumar...?
 - Hi ha equips antiestàtics, sistemes d'aspiració de substàncies que poden explotar en contacte amb l'aire o vàlvules de seguretat als aparells a pressió?
 - Hi ha algun sistema de ventilació per utilitzar durant el transvasament i la utilització de productes inflamables?
 - Els sistemes i els equips anteriors disposen de manteniment, i estan en bones condicions?
 - S'han donat instruccions específiques de treball i les persones treballadores coneixen els riscos associats a les instal·lacions i als productes que s'hi utilitzen, així com les mesures preventives que cal aplicar?
 - Es planifica una neteja freqüent dels residus generats pels productes inflamables?
- Emmagatzematge de productes inflamables o explosius:
 - S'emmagatzemen en quantitats adequades i limitades?
 - Estan emmagatzemats separatament en àrees específiques, delimitades i senyalitzades?
 - Els locals d'emmagatzematge estan ventilats adequadament i reuneixen les condicions de seguretat respecte d'incendis i explosions?

2. Mitjans i mesures de protecció

- Existeixen compartimentacions o aïllaments a través de portes tallafocs per garantir que un incendi en una zona del local no es propagui a la resta de l'edifici?
- Es detectaria amb rapidesa i a qualsevol hora, un incendi?
- Mitjans tècnics contra incendis:

- Hi ha equips de protecció contra incendis suficients i correctament distribuïts i senyalitzats (sistemes de detecció i alarma, extintors, boques d'incendi equipades, columnes seques o ruixadors automàtics?
- Es fa un control o manteniment periòdic, tal com recull la normativa per a cada tipus d'equip o sistema?
- Evacuació:
 - Existeix senyalització i enllumenat d'emergència?
 - Les sortides d'emergència són adequades, suficients i accessibles? Obren cap a fora i es garanteix que en cas d'urgència es poden obrir fàcilment i immediatament?
 - Les portes i vies dels recorreguts d'evacuació es poden obrir des de dins sense ajuda especial?
 - Es comprova periòdicament el funcionament de les sortides d'emergència i les vies d'evacuació, i que no estan obstaculitzades?
 - A les instal·lacions que estàs visitant, hi pot haver persones externes a l'empresa o treballadors i treballadores especialment sensibles a determinats riscos o amb discapacitat?
- Persones i equips d'intervenció. Coordinació:
 - S'han definit i assignat funcions específiques per actuar en cas d'emergència?
 - Aquestes persones han estat organitzades i coordinades en diferents equips d'intervenció o d'una altra manera?
 - Existeix una llista o un registre d'aquestes persones i de les seves funcions?
 - S'ha previst i s'han donat instruccions per a la coordinació amb els serveis externs tenint en compte l'accessibilitat i la ubicació del centre de treball per a aquests serveis?
- Equipament per als primers auxilis:
 - Hi ha material de primers auxilis adequat i suficient en cas d'accident? (Com a mínim, una farmaciola portàtil per a cada centre de treball que contingui desinfectants i antisèptics autoritzats, gases estèrils, cotó hidròfil, benes, esparadrap, apòsits adhesius, tisores, pinces i guants d'un sol ús.)
 - La ubicació d'aquest material garanteix una prestació ràpida dels primers auxilis?
 - Es revisa periòdicament i es va reposant tan aviat com caduca o és utilitzat?
 - Si el centre de treball té més de 50 persones treballadores, o més de 25 quan així ho ha determinat l'autoritat laboral, disposa d'un local destinat als primers auxilis, accessible i dotat d'una farmaciola, una llitera i una font d'aigua potable?

3. Implantació, seguiment i millora de les mesures

- Informació i formació:
 - Les persones treballadores coneixen el pla d'emergències o d'autoprotecció?
 - Han rebut informació i formació sobre els diferents riscos laborals que poden ocasionar diferents escenaris d'emergències, les mesures que s'han d'implementar, com han d'actuar, de qui poden rebre instruccions i sobre cadascun dels elements del pla?
 - Els treballadors i treballadores amb funcions específiques assignades (equips d'intervenció) han rebut una formació i un entrenament específic per a cada possible escenari d'emergències?
 - Es dona informació i instruccions clares sobre com actuar a persones externes (visites, usuaris o usuàries, pacients, etc.)?
 - La informació i la formació es transmet de manera periòdica?
- Coordinació d'activitats empresarials:
 - Les persones treballadores presents a les instal·lacions de la teva empresa i que pertanyen a altres empreses coneixen totes les possibles situacions d'emergència que es poden donar i com han d'actuar?
 - En cas que els treballadors i treballadores de la teva empresa desenvolupin la seva feina en centres d'altres empreses, han estat informats dels plans d'emergències de les empreses que visiten?
- S'entreguen equips de protecció individual, per exemple, per actuar davant d'un incendi o d'una fuga o d'un vessament accidental d'un producte tòxic, etc.?
- Hi ha plànols visibles i precisos amb el recorregut d'evacuació que s'ha de fer per a cada zona del centre de treball?
- Els recorreguts d'evacuació estan correctament senyalitzats?
- Es realitzen exercicis periòdics de simulacre?
- Existeixen altres mesures i procediments per al manteniment dels diferents equips i sistemes tècnics previstos per a cada situació d'emergència i per a la comprovació periòdica del correcte funcionament?

8. Annex II: plans d'emergència municipals o autonòmics

Com hem comentat al llarg del document, la nostra empresa es pot veure afectada per la regulació o els procediments establerts per les autoritats municipals o autonòmiques en relació amb diferents riscos i situacions d'emergència pública. Per a un coneixement general, indiquem a continuació els diferents plans que poden existir a escala local i de Catalunya:

A escala municipal

- Pla bàsic d'emergència municipal (PBEM): és de caràcter multirisc i serveix per als riscos que no estan considerats especials. Obligatori per als municipis de més de 20.000 habitants, turístics o considerats de risc especial per la Comissió de Protecció Civil de Catalunya.
- Pla d'actuació municipal (PAM) per a cada risc especial (per exemple, inundacions, incendis forestals o accidents en el transport de mercaderies perilloses): les obligacions mínimes que han de recollir s'estableixen al corresponent pla especial d'emergències de la Generalitat (per exemple, a l'INFOCAT, per a incendis forestals; a l'INUNCAT, per a inundacions, o al TRANSCAT, per a transport de mercaderies perilloses per carretera i ferrocarril).
- Document únic de protecció municipal (DUPROCIM): els municipis sempre han d'elaborar i tramitar de manera conjunta els seus plans d'actuació i el bàsic d'emergències (PAM o PBEM) a través del Document únic de protecció civil municipal.
- Plans específics per a riscos que afectin el municipi i que no siguin considerats un risc especial (és a dir, riscos pels quals no hi ha un pla especial de la Generalitat).
- Aquests plans no poden substituir les obligacions de determinades activitats de disposar d'un pla d'autoprotecció.

Plans especials autonòmics

- AEROCAT: emergències degudes a accidents aeronàutics que es donin a qualsevol punt de l'espai aeri català i emergències de qualsevol tipus que tinguin lloc als aeroports, aeròdroms i heliports de Catalunya.
- ALLAUCAT: incidències i emergències per allaus que es donin dins de l'àmbit territorial de Catalunya. La finalitat és minimitzar el risc i garantir la seguretat de les persones i la protecció dels béns, les infraestructures i el medi ambient.
- CAMCAT: defineix i coordina l'actuació dels diferents mitjans involucrats, tant de les administracions públiques com d'institucions públiques i privades, per tal d'obtenir-ne el rendiment màxim, en el cas de la lluita contra la contaminació marina derivada d'un accident.
- INFOCAT: incidències i emergències en cas d'incendis forestals.
- INUNCAT: incidències i emergències que es puguin produir per inundacions.
- NEUCAT: actuacions davant de nevades que suposin riscos d'emergència.
- Pla d'emergència exterior del sector químic de Catalunya (PLASEQCAT): incidències i emer-

gències que es puguin produir per accidents greus en establiments que manipulen substàncies perilloses.

- Pla d'emergència exterior del sector químic de Tarragona (PLASEQTA): amb la mateixa finalitat que l'anterior, però destinat específicament als polígons industrials químics de Tarragona.
- RADCAT: incidències i emergències radiològiques.
- SISMICAT: pla especial davant les emergències sísmiques a Catalunya.
- TRANSCAT: aplicat específicament en l'àmbit del transport de les mercaderies perilloses per carretera i ferrocarril.
- Pla especial d'emergències per pandèmies: gestiona les emergències associades a epidèmies o pandèmies greus que afectin Catalunya i dona suport a l'estratègia de la Direcció General de Salut Pública per minimitzar la seva propagació definint estratègies i sistemes de suport per al manteniment dels serveis imprescindibles per al funcionament de la societat.
- VENTCAT: incidències i emergències que es puguin produir en l'àmbit del risc per vent.

i

Aquests plans especials són el marc orgànic i funcional per fer front a les diferents situacions d'emergència que consideren, les quals han d'estar prèviament analitzades, classificades i avaluades per l'empresa en cas que l'afecti alguna d'aquestes situacions.

Estableixen l'esquema de coordinació de les autoritats, els organismes i els serveis cridats a intervenir, els recursos personals i materials necessaris per a la seva aplicació i les mesures de protecció més idònies.

Els plans d'emergència i d'autoprotecció de les empreses que es poden veure afectades per aquestes situacions de risc hauran de ser més acurats i específics, i tenir en compte les instruccions incloses en aquests plans especials.

Per a més informació i assessorament, posa't en contacte amb la secció sindical o amb les delegades i delegats de CCOO a la teva empresa.

933 100 000
[ccoocat/contacta](https://www.ccoo.cat/contacta)

 @ccoocatalunya
 www.ccoo.cat